



V Bruseli 17. 12. 2020
COM(2020) 820 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Hodnotiaca správa programu Únie na podporu osobitných činností, ktorými sa zvyšuje zapojenie spotrebiteľov a ostatných koncových používateľov finančných služieb do tvorby politiky Únie v oblasti finančných služieb na obdobie rokov 2017 – 2020 podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/826

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Hodnotiaca správa programu Únie na podporu osobitných činností, ktorými sa zvyšuje zapojenie spotrebiteľov a ostatných koncových používateľov finančných služieb do tvorby politiky Únie v oblasti finančných služieb na obdobie rokov 2017 – 2020 podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/826

1. Zhrnutie

Koncovým používateľom (najmä spotrebiteľom) a organizáciám zastupujúcim záujmy koncových používateľov sa nedarí podieľať sa na tvorbe politiky EÚ v rovnakej miere ako odvetviu. Významným dôvodom je nedostatok zdrojov a chýbajúce špecializované znalosti koncových používateľov finančných služieb a zainteresovaných strán mimo odvetvia. Od krízy v roku 2008 boli prijaté viaceré iniciatívy na zvýšenie aktívnej účasti a zapojenia spotrebiteľov a ďalších koncových používateľov finančných služieb do tvorby politiky EÚ.

V nadväznosti na iniciatívu Európskeho parlamentu začala na konci roka 2011 Komisia skúšobný projekt poskytovania grantov na podporu rozvoja finančného odborného centra. Cieľom tohto centra bolo priniesť prospech spotrebiteľom a ďalším koncovým používateľom zastupovaním ich záujmov a zvýšením ich schopnosti zúčastňovať sa na tvorbe politiky Únie v oblasti finančných služieb. Po verejnej výzve na predkladanie návrhov Komisia udelila v rokoch 2012 až 2015 „granty na prevádzku“ dvom organizáciám, a to: Finance Watch (v rámci skúšobného projektu) a BETTER FINANCE (formou prípravnej akcie). Od roku 2016 sa tieto granty poskytovali ako „granty na akcie“.

Pri hodnotení skúšobného projektu, ako aj postupných prípravných akcií v roku 2015 sa ukázalo, že akcia úspešne dosiahla svoj cieľ. V dôsledku toho sa prijalo nariadenie (EÚ) 2017/826¹. Týmto nariadením sa zriadil program Únie na obdobie od 1. mája 2017 do 31. decembra 2020, ktorým sa naďalej podporujú činnosti organizácií BETTER FINANCE a Finance Watch. Cieľom tejto hodnotiacej správy je splniť povinnosť podľa článku 9 tohto nariadenia a vyhodnotiť, či program dosiahol svoje ciele: i) zvýšiť účasť spotrebiteľov na tvorbe politiky Únie v oblasti finančných služieb a ii) informovať ich o príslušných otázkach v oblasti regulácie finančného sektora.

V roku 2019 Komisia zadala vypracovanie štúdie, v ktorej sa hodnotili: i) činnosti organizácií Finance Watch a BETTER FINANCE v rokoch 2017 a 2018 a ii) celkové vykonávanie programu

¹

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/826 zo 17. mája 2017, ktorým sa na obdobie rokov 2017 – 2020 zriaďuje program Únie na podporu osobitných činností, ktorými sa zvyšuje zapojenie spotrebiteľov a ostatných koncových používateľov finančných služieb do tvorby politiky Únie v oblasti finančných služieb.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R0826&from=EN>.

(pozri prílohu k tejto správe). Štúdia bola založená na prehľade literatúry, online prieskumoch a rozhovoroch s expertmi. Bola dôležitým zdrojom vstupných informácií pre túto hodnotiacu správu. Komisia doplnila štúdiu o analýzu činností dvoch príjemcov grantov a vykonávania programu v roku 2019.

V tejto hodnotiacej správe sa dospelo k záveru, že ciele programu boli vo všeobecnosti splnené. Cieľ ďalšieho zvyšovania zapojenia spotrebiteľov a koncových používateľov finančných služieb do tvorby politiky Únie v oblasti finančných služieb bol dosiahnutý. Práce Finance Watch a BETTER FINANCE obohatili politické diskusie a obe organizácie poskytli alternatívny pohľad, ktorý by tvorcovia politiky inak mohli prehliadnuť alebo by ho zanedbali. Tieto dve organizácie poskytli na základe svojich príspevkov k verejným konzultáciám a svojou účasťou v mnohých dôležitých expertných skupinách Komisie a európskych orgánoch dohľadu (ESA) dôležité odborné poznatky. Svoje názory predstavili tvorcom politiky aj iným spôsobom vrátane vypočutí, porád, dokumentov, pracovných seminárov, okrúhlych stolov a konferencií atď. Vo všeobecnosti sa dosiahol aj cieľ informovania spotrebiteľov a ďalších koncových používateľov finančných služieb o príslušných otázkach regulácie finančného sektora. Finance Watch aj BETTER FINANCE informovali spotrebiteľov prostredníctvom kampaní, tlačových správ atď.

Obe organizácie disponujú navzájom sa dopĺňajúcimi oblasťami odborných znalostí a publika, ktoré sa prekrývajú len čiastočne. BETTER FINANCE rieši otázky, ktoré sa týkajú používateľov finančných služieb s veľkým dôrazom na investorov a sporiteľov na dôchodok, ako aj na udržateľné a digitálne financovanie. Finance Watch sa zaoberá retailovými finančnými službami vo všeobecnosti, udržateľným financovaním, ale aj ďalším témami, napr. prudenciálnymi otázkami.

V rokoch 2017 až 2019 dostala organizácia Finance Watch granty EÚ vo výške 2 686 957 EUR. Poskytlo sa jej aj dodatočné financovanie od tretej strany, a to najmä od jednej organizácie (nadácia MAVIA). Od roku 2015 získala nových členov v ďalších členských štátoch, ale jej členská základňa vo východnej Európe je stále slabšia ako v západnej Európe. Finance Watch sa zaoberá technickými témami z hľadiska spotrebiteľov spôsobom, ktorý je ľahko pochopiteľný. Jej pomer nákladov k výstupom (výstupy predstavujú správy, brífingy, dokumenty, videá, podujatia a tlačové správy) bol v rokoch 2017 až 2019 pomerne ustálený. Organizácia sa považuje za veľmi účinnú vo využívaní sociálnych médií. Svoj komunikačný potenciál zvýšila aj prostredníctvom nového webového sídla.

V rovnakom období organizácia BETTER FINANCE dostala vo forme grantov EÚ 1 092 947 EUR. BETTER FINANCE však nebola výrazne financovaná treťou stranou. Značnú časť svojho rozpočtu pokrývala z členských poplatkov (tento podiel nebol financovaný z grantov Komisie). Podobne ako Finance Watch aj BETTER FINANCE mala vo východnej Európe menšiu členskú základňu než v západnej Európe. Organizácia je považovaná za obzvlášť účinnú pri poskytovaní vstupov na tvorbu politiky na úrovni EÚ. BETTER FINANCE poskytovala pri konzultáciách odpovede na vysoký počet konzultácií EÚ a predstavovala svoje vstupy do politiky

prostredníctvom podujatí, publikácií a stretnutí. Aj ona poskytovala vysokokvalitné výstupy a veľmi efektívne využívala zdroje a poskytovala výstupy pri nízkych nákladoch. Jej prítomnosť na sociálnych médiách sa posúdila ako relatívne nízka, aj keď rastúca. Aj BETTER FINANCE zriadila nové webové sídlo so zlepšenou prístupnosťou a ľahko použiteľným prostredím.

Presadzovanie podpory na úrovni EÚ v mene zainteresovaných strán mimo odvetvia je naďalej nevyhnutnosťou, aby sa zabezpečilo zohľadnenie požiadaviek budúcich spotrebiteľov a koncových používateľov. So zreteľom na závislosť od financovania EÚ by Finance Watch a BETTER FINANCE neboli schopné podporovať záujmy používateľov finančných služieb na rovnakej úrovni bez financovania EÚ, a teda by neboli schopné zastupovať záujmy spotrebiteľov rovnakým spôsobom. Podobne bez grantov EÚ poskytnutých týmito dvoma organizáciami je pravdepodobné, že ani iné organizácie v EÚ by neboli schopné vyplniť túto medzeru. Financovanie zo zdrojov EÚ je preto naďalej potrebné na zvýšenie účasti spotrebiteľov na tvorbe politiky EÚ v oblasti finančných služieb.

Popri Finance Watch a BETTER FINANCE neexistujú v súčasnosti žiadne alternatívne organizácie na úrovni EÚ, ktoré by pokryli podobný rozsah tém týkajúcich sa finančných služieb v rovnakej hĺbke.

2. Úvod

Koncovým používateľom (najmä spotrebiteľom) a organizáciám zastupujúcim záujmy koncových používateľov sa nedarí podieľať sa na tvorbe politiky EÚ v rovnakej miere ako odvetviu. Významným dôvodom je nedostatok zdrojov a chýbajúce špecializované znalosti koncových používateľov finančných služieb a zainteresovaných strán mimo odvetvia. Od krízy v roku 2008 boli prijaté viaceré iniciatívy na zvýšenie úrovne aktívnej účasti a zapojenia spotrebiteľov a ďalších koncových používateľov finančných služieb do tvorby politiky EÚ.

V nadväznosti na iniciatívu Európskeho parlamentu začala na konci roka 2011 Komisia skúšobný projekt poskytovania grantov na podporu rozvoja finančného odborného centra. V dôsledku toho Komisia udelila v rokoch 2012 až 2015 a po verejnej výzve na predkladanie návrhov granty na prevádzku dvom neziskovým subjektom, a to: Finance Watch a BETTER FINANCE. Uvedené granty boli najprv udelené v rámci dvojročného skúšobného projektu a potom formou prípravnej akcie.

Na základe priaznivého hodnotenia programu v roku 2015 Komisia predložila v júni 2016 legislatívny návrh na zriadenie programu Únie s cieľom naďalej podporovať tieto dve organizácie od 1. mája 2017 do 31. decembra 2020. Nariadenie (EÚ) 2017/826, ktorým sa zriaďuje tento program, spoluzákonodarcovia prijali v máji 2017. BETTER FINANCE a Finance Watch sa v ňom identifikujú ako príjemcovia programu.

Celkový rozpočet programu budovania kapacít je rozdelený medzi dve organizácie podľa ich žiadostí o grant, ktoré analyzovala Komisia. Na tomto základe im Komisia poskytla sumy uvedené v tabuľke ďalej.

	Od 1. mája 2017 do 31. decembra 2017	2018	2019	Od januára 2020 do 9. septembra 2020*
Finance Watch	629 058,56 EUR	1 100 000,00 EUR	957 898,54 EUR	618 750 EUR
BETTER FINANCE	292 393,80 EUR	390 552,84 EUR	410 000,00 EUR	205 000 EUR

* Predbežné financovanie

V roku 2020 bude konečná suma vyplatená obom príjemcom pravdepodobne veľmi podobná sumám z predchádzajúcich rokov. Dohoda o grante umožňuje vyplatenie maximálne 1 043 048 EUR organizácii Finance Watch a 410 000 EUR organizácii BETTER FINANCE, pokiaľ splnia podmienky.

Podľa článku 7 nariadenia (EÚ) 2017/826 maximálna miera priameho spolufinancovania predstavuje 60 % oprávnených nákladov.

V článku 1 nariadenia sa ako základ financovania stanovujú tieto činnosti:

- výskumné činnosti vrátane vykonávania vlastného výskumu a tvorby údajov a rozvoj odborných znalostí;
- zapojenie spotrebiteľov a ostatných koncových používateľov finančných služieb prostredníctvom spolupráce s existujúcimi spotrebiteľskými sieťami a linkami pomoci v členských štátoch s cieľom identifikovať otázky relevantné pre tvorbu politiky Únie, pokiaľ ide o ochranu záujmov spotrebiteľov v oblasti finančných služieb;
- činnosti na zvyšovanie povedomia, činnosti šírenia informácií a poskytovania finančného vzdelávania a odbornej prípravy, priamo alebo prostredníctvom národných členov, a to aj pre široké publikum spotrebiteľov a ostatných koncových používateľov finančných služieb a neodborníkov;
- činnosti na posilnenie interakcie medzi členmi organizácií uvedených v článku 3 ods. 1, ako aj činnosti na presadzovanie podpory a politické poradenstvo s cieľom zlepšiť postavenie týchto členov na úrovni Únie a podporiť verejný a všeobecný záujem o finančnú reguláciu a reguláciu Únie.

Podľa článku 9 nariadenia (EÚ) 2017/826 sa od Komisie vyžaduje, aby predložila Európskemu parlamentu a Rade hodnotiacu správu o dosiahnutí cieľov programu. Cieľom tejto správy je splnenie tohto ustanovenia.

3. Ciele a metodika hodnotenia

Podľa článku 9 nariadenia (EÚ) 2017/826 hodnotiaca správa musí posúdiť: i) celkovú vhodnosť a pridanú hodnotu programu; ii) účinnosť a efektívnosť jeho vykonávania a iii) celkovú a individuálnu účinnosť výsledkov príjemcov z hľadiska splnenia cieľov programu.

Ako sa uvádza v článku 2 nariadenia, ciele programu sú:

- a) *d'alej zvýšiť aktívnu účasť a zapojenie spotrebiteľov a ostatných koncových používateľov finančných služieb, ako aj zainteresovaných strán zastupujúcich záujmy spotrebiteľov a ostatných koncových používateľov finančných služieb, pokiaľ ide o tvorbu politiky Únie a ďalšej relevantnej multilaterálnej politiky v oblasti finančných služieb;*
- b) *informovať spotrebiteľov a ostatných koncových používateľov finančných služieb, ako aj zainteresovaných strán zastupujúcich ich záujmy o príslušných otázkach v oblasti regulácie finančného sektora.*

Na pomoc pri posudzovaní Komisia zadala vypracovanie štúdie (pripojená k tejto správe) o tom, či sa prostredníctvom grantov udelených organizáciám Finance Watch a BETTER FINANCE dosiahli ciele programu. Štúdia obsahuje komplexnú hĺbkovú analýzu činností príjemcov, ktoré boli spolufinancované podľa dohôd o grantoch na roky 2017 a 2018. Štúdia čerpá z viacerých zdrojov, zhromažďovaných a posudzovaných prostredníctvom rôznych prúdov zberu údajov, ktorými boli: sekundárny výskum, online prieskumy a rozhovory so zainteresovanými stranami.

Sekundárny výskum

Dodávateľ Komisie posúdil primárne zdroje, ktorými boli výročné správy, pracovné programy, prieskumy medzi členstvom a iné relevantné dokumenty preukazujúce kľúčové ukazovatele výkonnosti. Tieto boli podľa potreby doplnené o medzinárodnú a národnú literatúru členských štátov EÚ vrátane článkov v médiách, ktorá poskytla ďalší kontext na analýzu.

Online prieskum

Dodávateľ vykonal online prieskumy v organizáciách BETTER FINANCE a Finance Watch. Prieskumy obsahovali súbor otázok konkrétne upravených podľa druhu zainteresovanej strany. Prieskum sa uskutočnil v týchto piatich skupinách zainteresovaných strán: členské organizácie, bankové združenia, spotrebiteľské organizácie, vnútroštátne verejné orgány a verejné subjekty EÚ. Oba prieskumy boli otvorené pre odpovede od 7. októbra do 3. decembra 2019. Na prieskumoch sa podieľalo 309 zainteresovaných strán a spolu 179 účastníkov (účasť 58 %).

Rozhovory

Rozhovory so zainteresovanými stranami boli založené na pološtruktúrovanom formáte a určené tým istým skupinám zainteresovaných strán ako dotazníky prieskumov. Cieľom otázok rozhovorov bolo doplnenie informácií zo sekundárneho výskumu a online prieskumov a získanie chýbajúcich údajov alebo informácií. Spolu bolo uskutočnených 25 rozhovorov s rôznymi zainteresovanými stranami.

Komisia doplnila štúdiu vypracovanú konzultantom najmä o analýzu činností dvoch príjemcov grantov a vykonávania programu v roku 2019.

Jedným z hlavných obmedzení hodnotenia bol veľmi malý počet odkazov na oboch príjemcov, ktoré bolo možné nájsť v sekundárnej literatúre. Sekundárny výskum sa tak v podstate obmedzil na informácie, ktoré poskytli sami príjemcovia (napr. vo svojich výročných správach). Cieľom prieskumov a rozhovorov bolo toto obmedzenie riešiť.

4. Výsledky hodnotenia

a) Všeobecný opis činnosti príjemcov v rokoch 2017 až 2019

FINANCE WATCH

Finance Watch je medzinárodné neziskové združenie podľa belgického práva a zaregistrované 28. apríla 2011. Združenie má v súčasnosti 13 kmeňových členov, teda o niečo menej ako v roku 2017. Jeho štruktúru tvoria tri vzájomne prepojené divízie: výskum a presadzovanie podpory, komunikácie a siete a financie a prevádzka. Na všetky útvary dohliada generálny tajomník, predstavenstvo a členovia. Organizácia bola vytvorená, aby pôsobila ako protiváha vplyvu finančného odvetvia zastupujúca názory širokej verejnosti a koncových používateľov finančných služieb. Jej poslaním je chrániť záujmy občianskej spoločnosti vo finančnom sektore.

Členstvo Finance Watch sa od roku 2017 mierne rozšírilo. V súčasnosti má organizácia 110 členov: 78 riadnych členov (45 organizácií a 33 individuálnych členov) a 32 pridružených členov (z toho 22 organizácií a 10 individuálnych členov). Členovia tvoria rozmanitú skupinu zastupujúcu akademickú obec, odborové zväzy, národné siete Finance Watch, mimovládne organizácie (MVO) a charitatívne organizácie so záujmom o posilnenie postavenia spotrebiteľov. Členovia pochádzajú zo 17 členských štátov (so slabšou členskou základňou vo východnej Európe než v západnej Európe) a z troch krajín mimo EÚ.

Finance Watch sa zaoberá celým radom finančných tém vrátane retailových finančných služieb, bankovníctva, nesplácaných úverov, udržiavateľného financovania, finančných technológií, finančných trhov, finančného dohľadu, únie kapitálových trhov (CMU) a finančného začlenenia.

Finance Watch je do veľkej miery závislá od financovania EÚ. Ako príjemca dostala v rokoch 2017 až 2019 od Komisie prostriedky vo výške 2 686 957 EUR. Zvyšok financovania v zásade pokryla z prostriedkov tretích strán, ktorých podiel dosiahol 39,4 % na celkovom financovaní jej oprávnených nákladov v roku 2019 (pričom jej hlavným darcom bola nadácia MAVA²).

BETTER FINANCE

BETTER FINANCE (jej plný názov je Európska federácia investorov a používateľov finančných služieb) je registrovaná organizácia vo verejnom záujme vytvorená v roku 2009 v Belgicku. V súčasnosti má organizácia 8 zamestnancov (o dvoch viac ako v roku 2017). BETTER FINANCE má 37 členských organizácií. Jej členmi sú združenia zainteresovaných strán, národné mimovládne organizácie zamerané na ochranu súkromných investorov alebo spotrebiteľov, dôchodkové fondy a spotrebiteľské združenia. Jej členovia pochádzajú z 18 členských štátov EÚ (so slabšou členskou základňou vo východnej Európe než v západnej Európe) a z piatich krajín mimo EÚ.

Vzhľadom na štruktúru členstva sa politika BETTER FINANCE zameriava na rozsiahlu škálu tém, ktoré sú relevantné pre retailových investorov, a to: témy ochrany investorov, dohľadu a presadzovania práva, finančných produktov (PRIIP³, PKIPCP⁴, MiFID⁵ atď.), témy dôchodkov (IDD⁶, PEPP⁷, inštitúcie zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia – IZDZ atď.), transparentnosti nákladov a výkonnosti, zverejňovania informácií pred uzavretím zmluvy, poradenstva a distribúcie retailových investičných produktov, práv akcionárov, udržateľného a digitálneho financovania atď.

Ako príjemca dostala v rokoch 2017 až 2019 od Komisie prostriedky vo výške 1 092 947 EUR. Na svoj podiel financovania, ktorý nie je pokrytý grantmi Komisie, BETTER FINANCE využíva hlavne členské poplatky a partnerské príspevky (ktoré v rokoch 2018 a 2019 tvorili približne 37 % celkových príjmov organizácie).

b) Hodnotenie podľa kritérií

Celková vhodnosť a pridaná hodnota programu EÚ

Presadzovanie podpory na úrovni EÚ v mene zainteresovaných strán mimo odvetvia je aj naďalej nevyhnutné, aby sa zabezpečilo zohľadnenie požiadaviek budúcich spotrebiteľov a koncových používateľov. Vzhľadom na to, že značný podiel právnych predpisov v oblasti

² Nadácia MAVA je dobročinná nadácia zameraná na: i) ochranu biodiverzity v Stredozemí, západnej Afrike a vo Švajčiarsku a ii) podporu udržateľného hospodárstva. Do konca roka 2019 bola organizácia Finance Watch súčasťou programu MAVA (Ekonomika pre prírodu – E4N) zameraného na prístupy k obnove a ochrane prírodného kapitálu. <https://mava-foundation.org/>.

³ Štrukturalizovaný retailový investičný produkt a investičný produkt založený na poistení (PRIIP).

⁴ Podniky kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (PKIPCP).

⁵ Smernica o trhoch s finančnými nástrojmi (MiFID).

⁶ Smernica o distribúcii poistenia (IDD).

⁷ Celoeurópsky osobný dôchodkový produkt (PEPP).

finančných služieb sa prijíma na úrovni EÚ, organizácie na ochranu záujmov spotrebiteľov by mali aktívne pôsobiť aj na úrovni EÚ. Tieto organizácie by mala podporovať aj rozsiahla členská základňa v členských štátoch.

Program Únie umožňuje týmto organizáciám zabezpečiť, aby mali potrebné odborné znalosti na účinné zastupovanie záujmov spotrebiteľov a koncových používateľov na tvorbe finančnej politiky. So zreteľom na svoju závislosť od financovania EÚ by Finance Watch ani BETTER FINANCE bez financovania EÚ neboli schopné podporovať záujmy používateľov finančných služieb na rovnakej úrovni. Navyše je naďalej štrukturálne zložité prilákať dodatočné financovanie spotrebiteľských tém. Čiastočne je to z dôvodu širokého rozptylu záujmových skupín a marginálnych stimulov pre každého jednotlivca. Platí to o BETTER FINANCE a Finance Watch, ako aj o ďalších organizáciách zastupujúcich spotrebiteľov. Bez grantov EÚ, ktoré boli poskytnuté týmto dvom organizáciám, by pravdepodobne ani iné organizácie v EÚ neboli schopné vyplniť túto medzeru.

V záujme zabezpečenia aktívnej účasti a zapojenia týchto skupín v EÚ a pokračovať v rámci ďalšej tvorby multilaterálnej politiky v oblasti finančných služieb treba v poskytovaní týchto grantov pokračovať.

BETTER FINANCE aj Finance Watch sa úspešne profilovali ako dôležitý hlas spotrebiteľov v oblasti finančných služieb, v oblasti, v ktorej nadobudli významné poznatky. Zo štúdie vyplynulo, že zainteresované strany veľmi oceňujú BETTER FINANCE a Finance Watch a ich vstup považujú za veľmi kvalitný. Ich činnosti sa navzájom dopĺňajú a len čiastočne sa prekrývajú. BETTER FINANCE sa zameriava na otázky používateľov finančných služieb s veľkým dôrazom na investorov a sporiteľov na dôchodok, ako aj na udržateľné financovanie a digitálne financovanie. Finance Watch sa zaoberá retailovými finančnými službami všeobecnejšie, ale aj ďalšími témami, ako udržateľné financovanie a prudenciálne otázky. Tieto dve organizácie spolu pokryli väčšinu tém, ktoré sa v diskusii o smerovaní EÚ v oblasti finančných služieb v rokoch 2017 až 2019 týkali spotrebiteľa alebo používateľa finančných služieb.

Okrem Finance Watch a BETTER FINANCE neexistujú v súčasnosti žiadne alternatívne organizácie na úrovni EÚ, ktoré pokrývajú podobný rozsah tém finančných služieb v rovnakej hĺbke. Iné organizácie (napr. BEUC⁸, COFACE⁹ alebo AGE Europe¹⁰) zastupujú spotrebiteľov, ale nezameriavajú sa výlučne na finančné služby a nemusia mať rovnakú úroveň špecializácie

⁸ BEUC (Európska organizácia spotrebiteľov) je zastrešujúcou skupinou 44 nezávislých spotrebiteľských organizácií z 32 krajín. Ich úlohou je zastupovanie európskych spotrebiteľov v inštitúciách EÚ a obhajovanie ich záujmov.
<https://www.beuc.eu/>.

⁹ COFACE Families Europe podporuje blaho, zdravie a bezpečnosť rodín a rodinných príslušníkov v meniacej sa spoločnosti a slúži ako dôveryhodný subjekt na uplatňovanie rodinného hľadiska a hlasu/potrieb rodín v EÚ aj mimo nej.
<http://www.coface-eu.org/>.

¹⁰ AGE Platform Europe je európska sieť neziskových organizácií pre ľudí starších ako 50 rokov, ktorej cieľom je tlmočiť a podporovať záujmy občanov EÚ, ktorí dovŕšili vek 50 rokov, a zvyšovať informovanosť o otázkach, ktoré sa ich najviac týkajú.
<https://www.age-platform.eu/about-age>.

a odborných znalostí o tejto téme. So zreteľom na zložitosť a technickú povahu právnych predpisov o finančných službách je táto dôkladná znalosť širokého spektra finančných tém na zabezpečenie primeraného zastupovania záujmov spotrebiteľov žiaduca.

Účinnosť a efektívnosť vykonávania programu

Vzhľadom na zložitosť legislatívneho procesu nikto nemôže prisúdiť dohodnutý legislatívny text alebo jeho časti presadzovaniu podpory jedinej organizácie. Je však zrejmé, že niektoré zmeny navrhované príjemcami počas legislatívnych rokovaní zákonodarca prijal. Napríklad zákonodarcovia prijali niektoré zmeny návrhu celoeurópskeho osobného dôchodkového produktu, ktoré navrhli BETTER FINANCE a Finance Watch. V rozhovoroch vykonaných v rámci štúdie zainteresované strany vyslovili domnienku, že tvorba finančnej politiky sa v dôsledku tohto programu zlepšila. Tieto zainteresované strany takisto uviedli, že tvorcovia politiky mali pocit lepšej informovanosti vďaka činnosti príjemcov grantov.

Finance Watch a BETTER FINANCE poskytli významný vstup pre proces tvorby finančnej politiky najmä svojimi príspevkami k verejným konzultáciám, účasťou v dôležitých expertných skupinách Komisie a európskeho orgánu dohľadu (ESA) a dodatočnými publikáciami. Na základe svojej výskumnej činnosti príjemcovia mohli pomôcť vyplniť medzery v celkovom chápaní určitých finančných javov.

Príjemcovia grantov spolupracovali na väčšine tém týkajúcich sa spotrebiteľov alebo používateľov finančných služieb v diskusii o smerovaní EÚ v oblasti finančných služieb. BETTER FINANCE zvyčajne uskutočňovala pracovné aktivity, ktoré sa týkajú otázok používateľov finančných služieb s veľkým dôrazom na investorov a sporiteľov na dôchodok, ako aj na udržateľné a digitálne financovanie. Finance Watch sa zaoberala retailovými finančnými službami, udržateľným financovaním a prudenciálnymi témami. Niektoré zainteresované strany však tvrdili, že príjemcovia sa mali niektorými témami zaoberať do väčšej hĺbky, napr. preskúmanie ESA a ratingové hodnotenie.

Príjemcovia vynaložili značné úsilie aj vrátane používania inovačných nástrojov, sociálnych médií a kampaní na zapojenie spotrebiteľov s cieľom informovať spotrebiteľov, zvýšiť ich informovanosť a prispieť k ich finančnému vzdelávaniu.

Celková a individuálna účinnosť a efektívnosť výsledkov príjemcov z hľadiska splnenia cieľov programu

FINANCE WATCH

Účinnosť

V hodnotenom období sa Finance Watch zúčastňovala na významných diskusiách a vývoji politik finančnej regulácie. Pokrývala veľmi širokú škálu tém vrátane poistenia, finančného začlenenia, udržateľného financovania a finančných technológií. Najmä v roku 2017 Finance

Watch pracovala na témach ako finančné technológie, smernica o trhoch s finančnými nástrojmi MiFID II, nesplácané úvery, poistenie motorových vozidiel a cezhraničné platby. V rokoch 2018 a 2019 sa organizácia intenzívne zamerala na udržateľné financovanie. Ďalšími témami boli finančné začlenenie a smernica o začatí a vykonávaní poistenia a zaistenia Solventnosť II. Niektoré zainteresované strany uviedli, že Finance Watch by sa mala zaoberať aj ďalšími témami, napríklad vnútornou kultúrou finančných inštitúcií.

Finance Watch poskytovala odborné znalosti v procese tvorby politiky rôznymi spôsobmi, najmä vo forme odpovedí v rámci verejných konzultácií a účasťou v expertných skupinách Komisie a európskeho orgánu dohľadu ESA. V rokoch 2017 až 2019 Finance Watch odpovedala na žiadosti o dôležité konzultácie v oblastiach, v ktorých má odborné znalosti. Odpovedala na 33 verejných konzultácií o finančnej politike. Na ilustráciu, v roku 2017 organizácia poskytla vstupné informácie na konzultácie Komisie o finančných technológiách a o transparentnosti cezhraničných transakcií a poplatkoch za ne, k preskúmaniu v rámci programu REFIT o poistení motorových vozidiel a orgánu ESMA¹¹ na konzultáciu na tému usmernení k požiadavkám vhodnosti podľa smernice MiFID II. V roku 2018 reagovala na konzultáciu Komisie o stanovení rámca na uľahčenie udržateľného investovania a o návrhu smernice o Novej dohode pre spotrebiteľov. V roku 2019 napríklad reagovala na konzultácie v rámci akčného plánu EÚ pre udržateľné financovanie, na konzultáciu ESMA o začlenení rizík a faktorov ohrozujúcich udržateľnosť do smernice MiFID a smernice o správcoch alternatívnych investičných fondov/PKIPCP. Poskytovala aj vstupné informácie k hodnoteniu smernice o spotrebiteľských úveroch a ku konzultácii Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA) o udržateľnosti v smernici Solventnosť II. Konzultantská štúdia bola dôkazom vysokej kvality tejto konzultácie.

Finance Watch pokračovala aj v aktívnej účasti na činnosti expertných skupín Komisie a orgánu ESA napríklad v Skupine používateľov finančných služieb EK, skupine technických expertov pre udržateľné financovanie EK a v konzultačnej skupine expertov pre digitálnu etiku EIOPA. Jej účasť v expertných skupinách¹² sa v sledovanom období mierne zvýšila. Finance Watch mala v expertných skupinách v roku 2017 päť miest a v rokoch 2018 a 2019 sedem miest.

Finance Watch okrem toho čoraz častejšie uverejňovala brífingy a dokumenty na rôzne témy (štyri v roku 2017, deväť v roku 2018 a 13 v roku 2019). Napríklad uverejnila informačný dokument o úlohe ESMA v udržateľnom financovaní (v roku 2017), informačný materiál o remitenciách (v roku 2018) a informačný materiál s názvom Poistenie a diskriminácia (v roku 2019). Počas volieb do Európskeho parlamentu Finance Watch pripravila brífingy pre kandidátov a pomáhala v príprave novozvolených poslancov EP na budúce parlamentné obdobie. V období rokov 2017 až 2019 Finance Watch vydala 24 publikácií vrátane viacerých politických

¹¹ Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (ESMA).

¹² V týchto údajoch je iba účasť zástupcov Finance Watch v expertných skupinách. Údaje neobsahujú možnú účasť expertov z členských organizácií Finance Watch, pokiaľ neboli v skupine v postavení zástupcov Finance Watch.

poznámok a diskusných príspevkov, ale aj niekoľko komplexných výskumných správ. Napríklad v roku 2018 uverejnila druhé vydanie publikácie *Global green finance index* (Globálny index zeleného financovania – GGFI 2) vychádzajúcej z celosvetového prieskumu názorov finančných odborníkov na kvalitu a hĺbku zeleného financovania ponúkaného v 110 medzinárodných finančných strediskách.

Cieľ zapojenia koncových používateľov a zainteresovaných strán mimo odvetvia sa dosahoval prostredníctvom kampaní, spoločenských podujatí, videí, kreslených seriálov atď. Počet podujatí, ktoré usporiadala organizácia Finance Watch v rokoch 2017 až 2019 sa zvýšil (v priemere na 12 podujatí za rok). V roku 2018 napríklad zorganizovala fórum *Change Finance* (Zmeň financovanie), na ktorom experti z rôznych oblastí spoločne diskutovali na rozličné témy a ktoré bolo obzvlášť účinné z hľadiska zapojenia spotrebiteľov. Ďalšou akciou, ktorá upútala značnú pozornosť v roku 2019, bola kampaň Finance Watch o plánoch Facebooku zaviesť svoj vlastný platobný systém Libra. Snahou kampane bolo informovať tvorcov politiky a verejnosť o rizikách v oblasti stability finančného systému a poskytnúť verejnosti príležitosť vyjadriť obavy formou petície. Finance Watch natočila viacero videí (49 videí v rokoch 2017 až 2019) na zvýšenie informovanosti občanov o finančných otázkach. Napríklad v roku 2018 príjemca vydal niekoľko krátkych videí na rôzne témy, ako napríklad kapitálové požiadavky, udržateľné financovanie, bonusy obchodníkov a stimuly nadmerného rizika. Finance Watch sa podarilo zvýšiť svoj komunikačný potenciál pomocou nového nástroja na komiksy, ktorý sa účinne využil na komunikáciu so širšou verejnosťou a s laickými zainteresovanými stranami.

Finance Watch informovala verejnosť o príslušných otázkach regulácie finančných trhov prostredníctvom svojich členov a koordinovaných akcií na vnútroštátnej úrovni. Zainteresované strany v rozhovoroch zdôraznili, že odborné znalosti poskytnuté organizáciou Finance Watch sa využili v diskusiách zainteresovaných strán na vnútroštátnej úrovni. V niekoľkých málo prípadoch tieto zainteresované strany preložili publikácie Finance Watch do svojich národných jazykov.

Respondenti v prieskume ohodnotili kvalitu komunikačných činností Finance Watch ako vysokú a jej spravodajcu osobitne ocenili ako účinný. V sledovanom období Finance Watch uverejnila 51 tlačových správ. Čo sa týka informovania spotrebiteľov, respondenti v prieskume považovali tlačové správy za účinné. Na sociálnych médiách Finance Watch zdieľala obsah a reagovala na rôzne témy, akými boli zmena klímy a pandémie COVID-19. Bola vyhodnotená ako obzvlášť účinná pri využívaní sociálnych a online médií a bola aktívnejšia než iné podobné organizácie. Počet jej sledovateľov na sociálnych médiách sa v rokoch 2017 až 2019 výrazne zvýšil a Finance Watch má v súčasnosti v porovnaní s inými podobnými organizáciami vysoký počet sledovateľov (na Facebooku má 21 000 sledovateľov a na Twitteri 10 750). Svoj komunikačný potenciál zvýšila aj prostredníctvom nového webového sídla. Finance Watch má okrem toho veľmi široké zastúpenie v medzinárodných médiách a spomína sa v 374 článkoch v medzinárodnej tlači v rokoch 2017 až 2019.

Zo štúdie celkovo vyplynulo, že výsledky Finance Watch sa vo všeobecnosti považujú za veľmi kvalitné, a to aj podľa hodnotení predstaviteľov európskych inštitúcií, členov Finance Watch a iných zainteresovaných strán.

Efektívnosť

Štúdiou sa preukázalo, že počas hodnoteného obdobia bol pomer nákladov k výstupom Finance Watch relatívne ustálený. V rokoch 2017 a 2018 malo zvyšovanie výdavkov na odborné znalosti, analýzu politík, presadzovanie podpory a lobizmus za následok zvýšenie počtu výstupov (napríklad správ, brífingov, dokumentov, verejných výpočutí, verejných intervencií a videí). V iných oblastiach, napríklad v komunikácii, bol pomer nákladov k výstupom takisto relatívne ustálený, čo naznačuje udržanie rovnakej úrovne efektívnosti.

V rokoch 2018 a 2019 sa výdavky v oblasti komunikácie zvýšili len minimálne. Zvýšenie počtu komunikačných výstupov v roku 2019 v porovnaní s rokom 2018 (ako podujatia, tlačové správy a zriadenie nového webového sídla) naznačili vyššiu efektívnosť komunikačných výstupov.

BETTER FINANCE

Účinnosť

BETTER FINANCE poskytovala tvorcom politiky stanoviská koncových používateľov finančných služieb prostredníctvom svojich odpovedí v rámci verejných konzultácií, účasti v expertných skupinách, pozičných dokumentov a diskusií s rôznymi záujmovými skupinami. V priebehu rokov sa BETTER FINANCE zaoberala rozsiahlou škálou tém významných pre finančných spotrebiteľov. V roku 2017 sa BETTER FINANCE zamerala na dôchodkové sporenie a investovanie na základe algoritmu, tzv. robo-investing¹³. V roku 2018 sa okrem iného zaoberala témami, ktorých súčasťou bola ochrana investorov a používateľov finančných služieb a dodržiavanie pravidiel zverejňovania informácií pred uzavretím zmluvy o štrukturalizovanom retailovom investičnom produkte. V roku 2019 BETTER FINANCE pracovala na témach kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu, MiFID II, PEPP, PRIIP, PKIPCP, Solventnosť II, IDD, IZDZ, únie kapitálových trhov, udržiateľného financovania (taxonómie, environmentálnej značky) a digitálneho financovania.

Počas týchto troch rokov bola BETTER FINANCE obzvlášť účinná. Poskytla napríklad takmer 70 konzultácií. Verejné konzultácie sa týkali celého radu tém, najmä tém relevantných pre investorov. Napríklad v roku 2017 BETTER FINANCE poskytla vstupné informácie orgánu ESMA na konzultáciu o požiadavkách na mechanizmus správy podľa smernice MiFID a na konzultáciu o formáte a obsahu prospektu. V roku 2018 BETTER FINANCE okrem iného odpovedala na spoločný konzultačný dokument ESA o zmenách KID¹⁴ pre PRIIP a na dotazník

¹³ Investovanie podľa rady poskytnutej počítačovým programom na základe informácií od spotrebiteľa, napr. o jeho veku, plate a tolerancii rizika.

¹⁴ Dokumenty s kľúčovými informáciami (KID) pre štrukturalizované retailové investičné produkty a investičné produkty založené na poistení (PRIIP).

Komisie o vhodnosti zverejňovania environmentálnych, sociálnych a správnych informácií. V roku 2019 reagovala na konzultáciu orgánu ESMA o začlenení rizík a faktorov udržateľnosti do smerníc o PKIPCP a AIFMD¹⁵. Okrem uvedeného BETTER FINANCE reagovala na konzultácie v oblasti udržateľného a digitálneho financovania, napríklad konzultácie Komisie v súvislosti s pravidlami digitálnych riešení a efektívnych cezhraničných operácií, ako aj konzultáciu orgánu EBA¹⁶ v súvislosti s diskusným dokumentom o svojom prístupe k finančným technológiám (fintech) a k dotazníku expertnej skupiny na vysokej úrovni pre udržateľné financovanie. Respondenti uvádzali, že BETTER FINANCE sa zaoberá technickými oblasťami spôsobom, ktorý je ľahko pochopiteľný pre spotrebiteľov a koncových používateľov. BETTER FINANCE okrem toho vydala počas troch rokov viac ako 15 pozičných dokumentov.

BETTER FINANCE sa takisto zúčastňovala na rokovaníach expertných skupín a poskytovala im vstupné informácie, ako boli napríklad skupina používateľov finančných služieb Európskej komisie, Skupina zainteresovaných strán v bankovníctve (EBA), fórum únie kapitálových trhov na vysokej úrovni a skupina expertov pre PEPP (EIOPA). Jej účasť v expertných skupinách¹⁷ sa v sledovanom období mierne zvýšila. BETTER FINANCE mala v expertných skupinách 8 miest v rokoch 2017 a 2018 a 10 miest v roku 2019. BETTER FINANCE bola pozvaná na viaceré vypočutia, napríklad o návrhu PEPP do Európskeho parlamentu.

Okrem politických poznámok a diskusných dokumentov BETTER FINANCE vypracovala viacero komplexných výskumných správ (štyri v roku 2017, sedem v roku 2018 a šesť v roku 2019), v ktorých sa zaoberala aktuálnymi otázkami s významom pre spotrebiteľov a koncových používateľov finančných služieb. Napríklad v roku 2017 vydala publikáciu o automatizovanom poradenstve¹⁸ a dôchodkovom sporení. Okrem toho uverejnila správy na témy ochrany investorov – ktorí mali prospech z následných opatrení Európskeho parlamentu – najmä dokument o nekalých praktikách predaja finančných produktov. V roku 2018 BETTER FINANCE uverejnila výskumnú správu *Fund Benchmark Disclosure Compliance* (Dodržiavanie zverejnenia referenčnej hodnoty fondov), v ktorej overila dodržiavanie predpisov o dokumentoch s kľúčovými informáciami pre investorov vybranými podnikmi kolektívneho investovania do prevoditeľných kapitálových cenných papierov.

Cieľ lepšieho informovania spotrebiteľov sa dosahoval kampaňami, podujatiami a tlačovými správami. V rokoch 2017 až 2019 uverejnila BETTER FINANCE vyše 70 tlačových správ s informáciami pre investorov a koncových používateľov finančných služieb o politike a vývoji v oblasti regulácie na európskej úrovni. Spojenie s finančnou a všeobecnou tlačou príjemca zabezpečil vydávaním rastúceho počtu tlačových správ v rôznych jazykoch.

¹⁵ Smernica o správach alternatívnych investičných fondov (AIFMD).

¹⁶ Európsky orgán pre bankovníctvo.

¹⁷ V týchto údajoch je iba účasť zástupcov Better Finance v expertných skupinách. Údaje neobsahujú možnú účasť expertov z členských organizácií Better Finance, pokiaľ neboli v skupine v postavení zástupcov BETTER FINANCE.

¹⁸ Finančné poradenstvo poskytované počítačovým programom na základe informácií od spotrebiteľa, napr. o jeho veku, plate a tolerancii rizika.

V týchto troch rokoch BETTER FINANCE zorganizovala každý rok priemerne osem podujatí (napríklad medzinárodných konferencií, tlačových konferencií), na ktorých bola každým rokom vyššia účasť. Napríklad v roku 2019 BETTER FINANCE a CFA Institute spoločne zorganizovali medzinárodnú konferenciu o udržateľnej hodnote peňazí. BETTER FINANCE má okrem toho rozsiahle zastúpenie v medzinárodných médiách a spomína sa v 296 článkoch v rokoch 2017 až 2019 v medzinárodnej tlači.

BETTER FINANCE zriadila začiatkom roka 2019 svoje nové webové sídlo, na ktorom poskytuje návštevníkom ľahko použiteľné rozhranie s ľahším prístupom k najdôležitejším informáciám. Svojich členov a zainteresované strany informovala vo svojom spravodajcovi aj o najnovšom vývoji v oblasti právnych predpisov a regulácie.

Zo štúdie vyplynulo, že BETTER FINANCE je relatívne málo prítomná (oproti iným podobným organizáciám) na sociálnych médiách. Na účtoch BETTER FINANCE na sociálnych médiách je obmedzený, hoci zvyšujúci sa počet sledovateľov (452 sledovateľov na Facebooku a 1 340 sledovateľov na Twitteri).

Efektívnosť

V štúdii sa analyzovali aj výstupy organizácie, ktoré sa posudzovali z hľadiska počtu aj kvality, a dospelo sa k záveru, že BETTER FINANCE produkuje výstup na stabilnej úrovni. Vo všeobecnosti za tri roky došlo k celkovému zvýšeniu aktivity v oblastiach zvyšovania informovanosti, šírenia informácií, finančného vzdelávania a odbornej prípravy. V rokoch 2017 až 2019 organizácia BETTER FINANCE zlepšila pomer nákladov k výstupom vo svojich ostatných činnostiach (napr. výskumu a presadzovania podpory).

V rokoch 2018 a 2019 sa zvyšovali výdavky na zvyšovanie informovanosti, šírenie informácií, finančné vzdelávanie a odbornú prípravu. Zvýšenie počtu výstupov (napríklad podujatí a tlačových oznámení) naznačilo, že efektívnosť v tejto oblasti bola relatívne ustálená.

5. Záver

Z hodnotenia vyplýva, že ciele programu boli vo všeobecnosti splnené.

Cieľ ďalšieho zvyšovania zapojenia spotrebiteľov a koncových používateľov finančných služieb do tvorby politiky Únie v oblasti finančných služieb bol dosiahnutý. Finance Watch a BETTER FINANCE svojou prácou obohatili politické diskusie. Tieto dve organizácie ponúkli alternatívny pohľad, ktorý by tvorcovia politiky inak prehliadli alebo by ho zanedbali. Obe organizácie svojimi príspevkami k verejným konzultáciám a účasťou v mnohých expertných skupinách Komisie a orgánu ESA poskytovali dôležité odborné znalosti. Svoje názory predstavovali tvorcom politiky v rozličných formách (vrátane vypočutí, konferencií, dokumentov atď.).

Cieľ informovať spotrebiteľov a iných koncových používateľov finančných služieb o príslušných otázkach regulácie finančného sektora sa vo všeobecnosti dosiahol. Obaja príjemcovia informovali spotrebiteľov, napr. kampaňami, tlačovými správami atď.

S cieľom chrániť záujmy spotrebiteľov a koncových používateľov je naďalej potrebné presadzovanie podpory na úrovni EÚ v mene zainteresovaných strán mimo odvetvia.

So zreteľom na závislosť od financovania EÚ by Finance Watch ani BETTER FINANCE neboli schopné podporovať záujmy používateľom finančných služieb na rovnakej úrovni bez financovania EÚ, a teda by neboli schopné zastupovať záujmy spotrebiteľov rovnakým spôsobom. Bez poskytnutia grantov EÚ týmito dvoma organizáciami by ani iné organizácie EÚ neboli schopné vyplniť túto medzeru. Financovanie zo zdrojov EÚ je preto naďalej potrebné na zvýšenie účasti spotrebiteľov na tvorbe politiky EÚ v oblasti finančných služieb.

Popri Finance Watch a BETTER FINANCE neexistujú v súčasnosti žiadne alternatívne organizácie na úrovni EÚ, ktoré by pokryli podobný rozsah tém týkajúcich sa finančných služieb v rovnakej hĺbke.